

ΤΟ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ.

(6 ΜΑΪΟΥ 1824).

ΩΔΗ

Γ. Χ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ.

« Μεγάλων δ' ἀέθλων
Μοῖσα μεμνᾶσθαι φιλεῖ. »
Πίνδαρος.

Α'.

Ἀπὸ κρότον ὀργάνων βοῖζει
Τῆς Γραβιάς τὸ βουνὸν ἀντικρύ·
Λάμπουν ὅπλα χρυσᾶ, καὶ λερὴ
Φουστανέλλα μαυρίζει.

Πρὸς τὸ χάνι χορὸς καταβαίνει
Ἀπ' ὁδὸν ἐλικώδη, λοξήν,
Καὶ φλογέρα μὲ ἦχον δξύν
Χοροῦ ᾄσμα σημαίνει.

Ὀδυσσεὺς δὲ ταχύπους ἡγεῖται
Τοῦ μαχίμου ἐκείνου χοροῦ,
Καὶ ἐγκύμων σκοποῦ τολμηροῦ
Πρὸς τὸ χάνι κινεῖται

Ἐκεῖ δὲ τὸν χορὸν διαλύει,
Κλεῖ τὴν μάνδραν καὶ οὕτω λαλεῖ·
Ἡ πατρίς μας ἐδῶ μᾶς καλεῖ,
Στρατιῶται ἀνδρεῖοι.

Μετ' ὀλίγον ἐδῶ καταφθάνει
Στρατιὰ μυριάδων ἐχθρῶν·
Εἶναι στάδιον δόξης λαμπρὸν
Τὸ μικρὸν τοῦτο χάνι.

Εἰς τὸ μέγα στενὸν θὰ ῥυπνήσουν
Οἱ ἀρχαῖοι τῆς Σπάρτης νεκροί,
Καὶ τὸν τόπον αὐτὸν φοβεροὶ
Τουρκομάχῃ θὰ σείσουν.

Κ' ἡ σκιά τοῦ Διάκου παρέχει
 Τοῦ εἰς σούβλαν ψηθέντος σκληρὰν,
 Μὲ μεγάλην θ' ἀκούσῃ χαρὰν
 Νὰ βροντᾷ τὸ τουφέκι.

Ἐκεῖ κάτω κυττάξετε. Φθάνει
 Ὁ πομπώδης στρατὸς τῶν ἐχθρῶν·
 Ἰδοὺ στάδιον δόξης λαμπρὸν
 Τὸ μικρὸν τοῦτο χάνει.

Στρέφουν ὅλοι καὶ βλέπουν. Διέβη
 Τὸ ποτάμι ἀπίστων πληθὺς,
 Καὶ ἀκούεται δοῦπος βαθύς,
 Καὶ ὁ τύπος σαλεύει.

Πιστολίων ἀκούονται κτύποι
 Καὶ βαρβάρων φωναὶ συνεχεῖς,
 Καὶ τινάσσουν τὴν χαίτην ταχεῖς
 Καὶ ἀφρόντες ἵπποι.

Πρὸ τῶν ἄλλων ξιφήρης προβαίνει·
 Εἰς δερβίσης τὸν ἵππον κεντῶν·
 Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδρίτσου αὐτὸν
 Ἐρωτᾷ ποῦ πηγαίνει.

Ἀποκρίνεται ἑκείνος· Νὰ σφάξω
 Ὅπου 'βρῶ τοῦ προφήτου ἐχθρούς·
 Καὶ πατῶν τοὺς ἀπίστους νεκρούς
 Τὸ ἀλλάχ νὰ ἀνακράξω.

Ἄλλ' ἐδῶ, ὦ υἱὲ τοῦ προφήτου,
 Μιναρὲν δὲν θὰ 'βρῇς ὑψηλὸν,
 Ἀλλὰ μόνον τουφέκι καλὸν,
 Καὶ ἰδοὺ ἡ φωνὴ του.

Καὶ ἡνίας καὶ σπάθην ἀφίνει
 Ὁ δερβίσης τὰ στέρνα πληγεῖς,
 Καὶ μὲ κρότον πεσῶν κατὰ γῆς,
 Ρεῖθρον αἵματος χύνει.

Τοῦ θανάτου ἰδρὸς περιβρέχει
 Τὸ χλωμὸν μέτωπόν του εὐθύς,
 Καὶ ὁ ἵππος αὐτοῦ πτοηθεὶς
 Κοῦφος κ' εὐκαιρὸς τρέχει.

Καθὼς ὅταν βορρᾶς ριγοβόλος
 Μὲ ἀκάθεκτον πνέῃ ὄρμην,
 Κι' ὁ βαθὺς τοῦ πελάγους πυθμὴν
 Κατασεύεται ὄλος,

Τῶν ἐχθρῶν οὕτω σείει τὰ στήθη
 Κραταιά, ψυχοβόρος ὄργη,
 Καὶ ἀκούεται λύσσης κραυγὴ
 Ἀπὸ τ' ἄμετρα πλήθη.

Σῶμα μέγα, πυκνὸν, ταραχῶδες,
 Ἀλαλάζον ὄρμῃ μὲ κραυγὴν,
 Καὶ βαρύδουπον σκάπτουν τὴν γῆν
 Σιδηροὶ ἵππων πόδες.

Ἄλλ' ἀκοίμητον πῦρ ἐκ τῆς μάνδρας
 Τοὺς ὀρμῶντας προσβάλλει ἐχθροὺς,
 Κ' ἐξαπλόνει τριγύρω νεκροὺς,
 Νεκροὺς ἵππους καὶ ἄνδρας.

Οὔτε ἐν ὅπλῳ εἰς μάτην καπνίζει,
 Οὔτε ἐν ὅπλῳ εἰς μάτην βροντᾷ
 Κάθε βόλι συρίζον πετᾷ
 Καὶ τὰ κρέατα σχίζει.

Περιπίπτει ἐκεί πολυαίμων
 Ἐν νεφέλαις καπνοῦ καὶ πυρὸς,
 Μὲ τὸ βλέμμα δριμύ, φοβερὸς
 Τοῦ ὀλέθρου ὁ δαίμων.

Ταχυθάνατον πέλεκυν σείει,
 Καὶ ἀκόρεστον βλέμμα κολλᾷ
 Ὅπου αἵματα ρέουν πολλὰ,
 Ὅπου θνήσκουν ἄνδρες.

Ἡ κλαγγὴ ὡς γλυκύφθογον μέλος
 Τοῦ θηρίου τὰ ὦτα κτυπᾷ,
 Καὶ τὰ μέλανα χεῖλη του σπᾷ
 Καταχθόνιος γέλως.

Τὸ πᾶν βλέπει μὲ ὄψιν ἀγρίαν
 Τὴν φριξότριχα κόμην κινῶν,
 Ὡς ὁ λέων ὁπόταν πεινῶν
 Ἐνεδρεύῃ τὴν λείαν.

Καταφλέγει ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ
 Τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν ἡ ὀργή,
 Καὶ ἤχει κ' ἡ περίβουλος γῆ
 Καὶ οἱ λόγγοι κ' οἱ βράχοι.

Γ'.

Μάχης πλὴν δὲν ἤχοῦν πλέον φθόγγοι,
 Οὔτε μέταλλα λάμπουν στιλπνά·
 Σιωποῦν τὰ κρημνώδη βουνά
 Καὶ οἱ βράχοι κ' οἱ λόγγοι.

Ὅπου πρῶν κραυγαὶ καὶ μανία,
 Βασιλεύει θανάτου σιγή·
 Ἔνθα κ' ἔνθα θνησκόντων κραυγὴ
 Ἀντηχεῖ ἀπαισία.

Πεντακόσια πτόματ' ἀφίνων
 Ὅ εἰς μάτην παλαίστας ἐχθρὸς,
 Ἀπεσύρθη μακρὰν τοῦ πυρὸς
 Μίᾱς φούκτας ἐλλήνων.

Τοὺς ἀνδρείους στενὰ τριγυρίζει
 Ὁ παῖς δι' ἀμέτρου στρατοῦ,
 Καὶ τὴν λείαν εἰς χεῖρας αὐτοῦ
 Ὡς βεβαίαν ἐλπίζει.

Ἀλλὰ σὺ, ὦ θεὰ ἐγερσίνουσ,
 Ποῦ υἱοὺς Θρασυβούλων γεννᾷς,
 Καὶ ἀλύσεις συντρίβεις δεινὰς,
 Δὲν τρομάζεις κινδύνους.

Διὰ σοῦ τοὺς πολλοὺς οἱ ὀλίγοι
 Ταπεινοῦν μὲ σπαθὶ κοπτερόν·
 Τὸ σπαθί σου ἐν μέσῳ ἐχθρῶν
 Εὐρύν δρόμον ἀνοίγει.

Δ'.

Μελανόπτερος νύξ, παραστάτις
 Πολυτρόμου σωρείας νεκρῶν,
 Ἐπεκτείν' εἰς τὴν γῆν σκιερὸν
 Τὸ πλατὺ κάλυμμά της,

Καὶ ἰδοὺ οἱ σαπφείρινοι κάμποι
 Ἀπὸ ἄστρα γεμίζουν λαμπρά,
 Κ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀργυρᾶ
 Ἡ παγσέληνος λάμπει.

Τὴν βαθεῖαν σιγὴν καὶ τὰ σκότη
 Διακόπτουν βαρβάρων κραυγαί,
 Προσευχαὶ ἀσεβεῖς καὶ ἀργαί
 Ὅπλων λάμψεις καὶ κρότοι.

Ἀδελφὸς πλὴν ὁ ὕπνος θανάτου
 Εἰς τὰς τάξεις τῶν τούρκων πετᾷ,
 Καὶ τὰ μέλη των ζώνει σφιγκτὰ
 Μὲ τὰ κοῦφα δεσμὰ του.

Μόνος ἄγρυπνος εἰς ἐπροπάτει,
 Ὁ πασᾶς, ἀνασπῶν τὰς ὀφρῦς,
 Ἀλλ' ἐρρίφθη κ' ἐκείνος βαρὺς
 Στὸ παχύ του κρεβάτι.

Μόλις δ' εἶχε τὰ ὄμματα κλείσει,
 Αἰμωπὸν, μὲ θανάτου χροιάν,
 Ὀνειρόφαντον εἶδε σκιάν,
 Τὴν σκιὰν τοῦ δερβίση.

Ὁ θανὼν λειτουργὸς τοῦ προφήτου
 Εἶχεν αἷμα πολὺ καὶ πηκτὸν,
 Ὅπου ἔχαινε χάσμα φρικτὸν
 Ἡ μεγάλη πληγὴ του.

Ἡ μορφή του πλὴν ἦτο γλυκεῖα
 Καὶ ἡ ὄψις του λίαν φαιδρά.
 Ἐκτυποῦσεν ἐν τούτοις σφοδρὰ
 Τοῦ πασᾶ ἡ καρδιά.

Ἡ σκιά, Μὴ τὸν εἶπε, φοβῆσαι,
 Εἶμαι λόγου καλοῦ μανυτῆς·
 Χαῖρε, φίλε πασᾶ ! Νικητῆς
 Τῶν ἐλλήνων θὰ ᾔσαι.

Οἱ ἐν μάνδρα κλεισμένοι ὀλίγοι
 Εἶναι θύματα πείνης σκληρά.
 Τὰ φρικτὰ τῆς σούβλας πυρὰ
 Οὔτε εἰς θ' ἀποφύγη.

Ὁ νεκρὸς ταῦτα λέγων δερβίσης;
 Ἀνελήφθη τὸν φίλον πλανῶν.
 — Μειδιᾷς ὦ πασᾶ ; Ἐξυπνῶν
 Μαῦρα δάκρυ θὰ χύσης.

Ε΄.

Σὺ, ὦ Μοῦσα, ὁδήγει μ' ἐν τάχει
 Νὰ ἰδῶ τοὺς ἀνδρείους φρουροὺς,
 Νὰ μετρήσω κ' ἐκεῖ τοὺς νεκροὺς
 Τοὺς πεσόντας ἐν μάχῃ.

Θαῦμα μέγα μεγάλου ἀγῶνος
 Παριστᾷ ἡ ἐμπρός μου σκηνή·
 Ἕνα μόνον ἡ νίκη θρηνεῖ,
 Εἷς ἀπέθανε μόνος.

Οἱ ἀνδρεῖοι μεσάνυκτα σκάπτουν
 Τὰ κατάψυχρα σπλάγχνα τῆς γῆς,
 Καὶ ἐν τῷ μέσῳ πενθίμου σιγῆς
 Ἕνα σύντροφον θάπτουν.

Εἰς τὸ μνημα δὲν καίει λιθάνι,
 Δὲν σὲ κλαίει ψαλμὸς ἱερὸς,
 Οὔτε θρήνους ἀκούω μητρὸς,
 Ὡς ἀνδρεῖς Καπλάνη.

Ἡ μονότεκνος μήτηρ του, οἴμοι !
 Νικητὴν τὸν υἱὸν καρτερεῖ.
 Δυστυχῆς ὅταν φθάσῃ ἡ πικρὴ
 Τῆς ἀνδρίας του φήμη !

ΣΤ΄.

Ἀλλ' εἰς τ' ὄρος κρυμμένη ἐν μέρει
 Ἡ σελήνη γυρνᾷ, κ' ἡ πλειὰς
 Σημαδεύει τὸν ῥοῦν τῆς Θεᾶς
 Ποῦ τὸν ἥλιον φέρει.

Τῶν βουνῶν ἡ πολύοσμος αὔρα
 Ἐκχυλίζουσα τ' ἄνθη φυσᾷ,
 Κ' ἡ αὐγὴ χρωματίζει χρυσᾷ
 Ὅσα ἦσαν πρὶν μαῦρα.

Οἱ μοχλοὶ τότε πίπτουν τῆς θύρας,
 Κ' ἡ ἀνδρεία τῆς μάνδρας φρουρά,
 Ὁρμαῖ ἔξω πυκνῇ, τολμηρᾷ,
 Μὲ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖρας.

Σιγαλὴ, τακτικὴ κ' ἐνωμένη
 Εἰς σωρείας πτωμάτων πατεῖ.
 Καὶ εἰς ἄπιστος τὸ ὄπλον κρατεῖ,
 Καὶ βοᾷ παντὶ σθένει.

Μουσουλμάνοι, βοᾷ τρομασμένους,
 'Ο Γκιαούρ, ὁ Γκιαούρ μᾶς ἐπῆ . . .
 Δὲν ἐπρόφθασε - ρὲ - νὰ εἰπῇ,
 Πίπτει κάτω σφαγμένος.

Θανατόνουν τὰ τέκνα τῆς νίκης
 Τρεῖς προφύλακας ἄλλους, κ' εὐθὺς
 Φθάνουν ὅπου ἐχθροὶ παμπληθεῖς
 Ἐξυπνοῦν μετὰ φρίκης.

Ἐξυπνοῦν, δὲν ἐγείρονται ὅμως,
 Ἐξυπνοῦν, ἀλλὰ τρέμουν πρηνεῖς
 Οἱ δειλοὶ θεαταὶ τῆς σκηνῆς
 'Ποῦ ἀνοίγει ὁ τρόμος.

Οὕτω πίπτουν πρηνεῖς οἱ κλεισμένοι
 Στρατιῶται φρουρίου ἐντὸς,
 Ὅταν βόμβα ἐν μέσῳ νυκτὸς
 Φλογερά καταβαίνει.

Ὡς δὲ, ὅταν βαρύκροτος σπάσῃ,
 Ῥίπτει κύκλῳ θανάτου πυρὰ,
 Οὕτως ἑκαστος ἑλὼν περᾶ,
 Σφάζων ὅπου περάσῃ.

Διαβαίνων καὶ σφάζων λαμβάνει
 'Ο Σεφέρης βαρεῖαν πληγὴν,
 Καὶ ὀπλόδουπος πίπτ' εἰς τὴν γῆν,
 Ἀλλὰ πρὶν ἀποθάνῃ,

Εἰς τὸ στῆθος μὲ σφαῖραν εὐρίσκει
 Τὸν φονέα . Θεὲ τῶν πιστῶν,
 Εἰς τοὺς κόλπους σου δέξου αὐτὸν,
 Ἵπὲρ σοῦ ἀποθνήσκει.

Ζ'.

Τί σημαίνει ὁ κρότος 'ποῦ βράζει,
 Καὶ βαρὺς καὶ τυφλὸς ἀντηχεῖ;
 Κονισάλου δὲ νέφος παχὺ
 Διατί πλησιάζει;

Πολυκρόταλον ἤχον κυμβάλων
 Καὶ σπαθίων ἀκούω κλαγγήν·
 Κατασεῖουν ριζόθεν τὴν γῆν
 Βαρεῖς δοῦποι πετάλων.

Ἀνατέλλων ὁ ἥλιος λάμπει
Εἰς ἱππέων σπαθία γυμνά,
Ἀπὸ μέταλλ' ἀστράπτουν στιλπνά
Οἱ ἱππόκροτοι κάμποι.

Φθάν' ἰδοὺ μεθ' ὀρμῆς ἀκραπὴ του
Στρατιά ἡ μεγάλη αὐτή.
'Ο πασᾶς ὠργισμένος ζητεῖ
Τοὺς ἐχθροὺς τοῦ προφήτου.

Τῷ δεικνύουν τοῦ ὄρους τὸ πλάγι,
Τῷ δεικνύουν σφαγὴν τὴν οἰκτρὰν,
Κ' εἶτα λέγουν· ἀπῆλθον μακρὰν
Οἱ ἐχθροὶ τουρκοφάγοι.

Ὡς ποιμὴν ποῦ ἔυπνᾳ τρομασμένα, ἰ
Καὶ τοὺς λύκους ἀντὶ νὰ εὐρῇ,
Ἰχνη αἵματος μαύρου θωρεῖ,
Καὶ ἀρνία σχισμένα,

'Ο πασᾶς θεωρεῖ ἐμπροσθὰ του,
Τὴν σκληρὰν τῶν οἰκείων σφαγὴν,
Καὶ τραβᾷ μὲ ἀγρίαν ὀργὴν
Τὰ πυκνὰ γένειά του.

Η'.

Εἰς τὰ ὕψη τοῦ ὄρους ἐπάνου,
Τῆς Γραβιάς σταματοῦν ἀντικρὺ,
Τῶν ἐλλήνων οἱ παῖδες, λαμπροὶ
Νικηταὶ τοῦ τυράννου.

Ὁ ἰδρὼς εἰς τὸ πρόσφατον αἷμα
Μὲ κονίσalon ῥέει πηκτόν·
Μαῦρα εἶναι τὰ μέτωπ' αὐτῶν
Καὶ ἀστράπτει τὸ βλέμμα.

— Εἰς γραμμὴν, παλλικάρια, σταθῆτε.
'Ο υἱὸς τοῦ Ἀνδρίτσου μετρεῖ·
Εἰς τὰ μάτια του λάμπει χαρά,
Παλλικάρια, χαρῆτε!

Ἐκατὸν δεκοκτὼ ἦσθε ὅλοι,
Καὶ ἐδαμάσατε τόσους ἐχθροὺς,
Δύο μόνον δ' ἀφῆκε νεκροὺς
Τῶν ἀπίστων τὸ βόλι.
